

MEG NEM JELENT VERSEK

Ács Károly

KIS DAC — NAGY DAC

Emlékszem, régen, tán ötéves voltam,
egy lankasztó, furcsa, szép nyári napon
ott ültem nyárfánk alatt a homokon
és kicsisen, ostobán, de dacoltam.

Ujjaim közt langyos homokot szűrtem,
lázadó arcom könnytől volt maszatos;
ujjaim szűrték, szűrték a homokot,
s egy fél délután múlt el így, feszülten.

A nap azonban egyre szívta mérgem,
homokot szűrő ujjaim megálltak;
gyűlt a magányom és gyűltek az árnyak,
s mire este lett, bocsánatot kértem.

Ahogy nővök, a dacaím is nőnek,
mindig nagyobbak, elfojthatatlanok,
s ha néha-néha meg is alázkodok,
elmaradnak a bocsánatkérések.

(1945)

SZEMEK

Kiskorom óta csodát tanulok:
szemekben mérem a világot;
barna szemekben,
piros szemekben,
savó szemekben
és kék szemekben
jövőt villantó
csoda-gépet látok.

Kiskorom óta csodát felejték:
szemekben hullatom a fényem;
bamba szemekben,
síró szemekben,
gyilkos szemekben
és nincs-szemekben
a pokol int rám
útvesztő-sötétén...

(1945)

KIVERT KUTYA, KÓBOR KUTYA

Kivert, kóbor kutya a lelkem,
sebzett farát fáradtan húzza,
szőre csapzott, szomorú, kusza,
s a kivertségbe én kergettem.

Kivert, kóbor kutya a lelkem,
gyáván kerül minden járt utat,
rég, elhányt csontokért kutat,
s az éhezésbe én kergettem.

Kivert, kóbor kutya a lelkem,
éjfélkor felívölt a holdra,
ilyenkor belémar a sorsa,
s a fájdalomba én kergettem.

Kivert, kóbor kutya a lelkem,
összegyűjt más, űzött ebeket, —
e bős csapat sír és fenyeget,
s a lázadásba én kergettem.

Kivert, kóbor kutya a lelkem,
éji búját álmomba nyögi,
míg az ébredés le nem lövi,
s a halálba is én kergettem...

(1945)

MEGBÍZHATATLAN

Ne higgy szememnek,
hogya kacag; —
ne higgy szememnek,
ha sírva fakad.

Ne higgy szememnek,
ha ragyog; — éj
sötétje benne:
őrület s kéj.

Szemem a töröm:
csorba fűrész;
melledbe töröm
s nem lesz nehéz.

Tébolyok töre,
rozsdája vér;
fényt nem a dőre
naptól remél:

meg kell hogy érjen
benne a vég,
mely a fűrészen
bíborban ég.

Mentsetek, míg nem
jő az a nap!
Most még csak szemem
rí és kacag...

(1946)

ÖRÜLT IRÁNYTŰ

Erők cibálnak, a nagy mágnesek,
és én, kis mágnes, irányt keresek,
a célt, hol végre megpihenhetek.

En egy vagyok s a vonzás rengeteg,
agyam kemény, s a lelkem lengeteg —
szakadna száz felé, de nem lehet...

Száguldok mint az örült egy falamhoz,
fejem töröm, — tovább, a Ma olyan rossz;
s már-már a földhöz csap, ki tart, a Matróz.

... Hoppá! Egyszerre megálltam. Hát ez mi?
Itt az alkalom egy kicsit pihenni,
vagy tán örökké: kézbe vett a Semmi.

(1946)

BOSSZÚÁLLÓK

A Múlt, ha bántják, rémes bosszút állhat:
tükrö-magát a fény felé vetítve
a holnapodba huppan, hogy rémíssze —
a Múlt, ha bántják, rémes bosszút állhat.

A Jelen is, ha áldják, bosszút állhat:
kicsúszik a csókokból újra-újra,
szépet csúnyára vált és régít újra —
a Jelen, hogyha áldják, bosszút állhat.

A köd-Jövő, ha várják, bosszút állhat,
nagyon jó bosszút: mindig köd marad,
takart kincsével előtted halad —
a köd-Jövő, ha várják, bosszút állhat...

(1946)

V Á R V A

Tíz percem van még, hej, a csöngetésig,
mikor majd léptem bölcs szemek kísérik,
és véleményem komolyan kikérik.

Előre, múzsa, használd ki a percet;
siess, nem más, a cél az, ami kerget.
Nohát: mondj véleményt vagy kérj kegyelmet.

(1947)

K I - K I M A G A . . .

Ki-ki maga mesterségét folytatja,
ki-ki maga szerencséje kovácsa,
csak aki a tinta levét csorgatja,
nincsen maga szerencséje, szokása.

Szegény költő, önnevezte, bozontos,
kezed kapa, fúró felé mért kapdos?
Meg akarja szerezni tán magának
mesterségét szerencsének, munkának?

Szólj kezedre, ne kapdosson, hiába.
Mártsa tollát ezután is tintába.
Ki-ki maga mesterségét folytatja,
de a szerszámot kezébe más adja . . .

(1948)

H A N G U L A T

Mikor már többet mertünk önmagunknál,
mikor már többet vártunk mint a cél,
az ég kemény volt s kék volt, kék acél.
De felborultak tervek és merések,
mert felborult az ég nyugalma; részeg
felhők cibálták, mint kormos kovácsok,
és szürke lett és lágy. Mint sűrű rácsot
szítálta ránk a sáros cseppeket,
s mi nem láhattunk tovább önmagunknál.

(1948)

S Z O M O R Ú H A T A L O M V E R S E

Vagyok mi voltam, és leszek mi voltam:
csúfos kudarc és gyáva diadal;
hazugság minden, mit összepapoltam:
gonosz voltam, s vagyok mi voltam.

Üres szavakkal röpködött a lelkem,
jaj annak, jaj, ki mégis hitt nekem!
A szépség dús mezőit lelegettem,
s üres maradt és rút a lelkem.

A könnyem méreg volt, szívem verem,
és útonálló volt a mosolyom.
A halál jött s a rémület velem,
s szívem csak telt, e tátott, mély verem.

Csapdámba csaltak, ó, ne sírjatok!
Én sajnálok és értek tehetetlen:
a szerencsétlenebb itt én vagyok.
Sajnáljatok meg és ne sírjatok...

(1948)

Ú T R A K É S Z E N

Eszmélet fékje: félelem fog; —
hogy felordítsak, kő fakadjon,
hogy arcom izzó napra váljék,
testem körül tűnj barna árnyék.

Szép örületnek vágyom ágyát,
gyilkos csókom halált foganna;
ringyó világ, öled bevetni
szeretném vérrel. És nevetni.

Jó motorom indíts hát: ösztön,
szelét szippantsam bátor újnak,
előre, vígabb lesz a vége
e futásnak, mint béna béke.

(1948)

K É T S É G B E E S E T T V I G A S Z

Felhúzott zászló: lengeni,
megfújt kürt: fel-felzengeni,
vidámnak lenni, mint a bor,
s némának lenni, mint szobor.

Karom kitáruul: ölelek,
vérem forrón zubog: merek
szájam feszül: felordítok,
szemet nyitok: lelket nyitok.

Hát csoda, hogyha szívtelen
kacagok zokogó seben,
s cibálok tisztos, ősz haját,
s elveszem, ami megmarad?

A világ bűzös has, beteg
máj, felhasadt belek,
s ha benne vájni akarok,
varat magamon vakarok.

Teszem tehát, amit teszek,
s ha majd, mi voltam, nem leszek,
lesz vigasza csendnek felettem:
ha rosszat tettem, nem én tettem.

(1948)

LEGALÁBB

A szemre bízni mindent, ami látszik,
szívvel jutni közönytől biztatásig,
megállni vággyal, hogyha áll a láb,
de megtartani bőrünk legalább:

hogy dideregjen sóhajok telén,
hogy birizgálja csiklandós remény,
hogy felpirulva várjon örömet,
hogy sápadtan kísértsen bűn-jövet,

hogy elkéküljön, mikor a halál
a félelemben feketén feláll —
és rügyet szárnyrá bontva, a test dőre
múlásakor, repítsen ki belőle.

(1948)

SZONETT A NEGYEDIK EMELETEN

Magas tenyéren nyújt a föld feléd,
csak egy szonett még, s csókom arcodon,
s akkor szűkülő szemmel nem fogom
a lenti nyüzsgést lesni. Benned, ég,

a húsvilági láncok mért okon
rámólmozott lakatja, mint a lét,
s a fészket itt fenn foltozó veréb,
vagy mint a tintát eszmével rokon

szárnyán előntő karcsú költemény,
megkönnyűdik, elleng, a légbe mén,
és tükör-kék magasban zajt, se kormot

nem ráz reá az utca; ihletem,
nosza, szippants a dalhoz idefenn
jó oxigént, itt már kibírja orrod.

(1948)

BÖLCS VERS

Nincsen szívem-
ben úgy hiszem
több iskolás-
di, kis szokás,
mely ott biriz-
gált, mint minisz-
terek hasá-
ban jár a szá-
nalom. Komoly
vagyok s mogor-
va, mint az é-
veit fülé-

ben ütni hal-
ló vén bivaly.
A rímeket
szavak megett
így fűzőget-
ve hümmöget
fejem s az á-
lom új hazá-
mat fejti fel
a régi el-
vesző mögül.
Bölcsen megül-
ni oktat az;
tüzes tavasz-
szal és ha tél-
középi szél-
ben úzne vad
boszorka-had,
s revés szívek-
ben fagyni meg
elindul a
lét mámora, —
bennem nyugodt
törvénytudók-
kal él a bá-
nat; így szabá-
lyosan talál
a jó halál...

(1948)

S Z E P T E M B E R

Esős este esett ember,
vállán a súly: köd. Szeptember.
Elment a nyár. Korán ment el.

Amit hagyott: eső, este,
esett emberek eleste;
aki leste, hát kileste.

A nap is volt. S ha van: minek.
Nem kellene hevek, színek,
csak álmatlan pihenni meg...

Esett ember, húzd ki magad;
szeptember van. Süt még a nap.
Halálon túl. — Tán hamarabb...

(1948)

M I

Magas falak közt, beton-falak közt
visznek az esték s reggelek;
ruhánk rendes, szívünk szabályos,
nem bohó, kandi kisgyerek.

Ha titkok vagyunk, nem magunké,
s ehhez nekünk nincsen közünk;
oly mindegy, sors-e vagy véletlen,
hogya egymásba ütközünk.

Élünk aszfalton, autók közt,
és gyárban gyúrjuk a vasat,
és köröznek és köröztetnek
nagy dongó motor-darazsak.

Asszonyunk van, nincs feleségünk,
a mámorunk nem szerelem;
csodát öltünk a babonákkal
s fényt a hályoggal a szemem.

Igy élünk: bútlan s örömetlen;
ki szánna, szánja önmagát.
Mi nem szánjuk, ha porrá válik;
kavargatván a múlt porát.

(1948)

G Y Ű L É S T E R E M B E N

Hogy hallgatnak a testek, e
rozzant, ó fogasok,
és rájuk vetve hevenyén
hogy kókkad, lóg a sok

szín, tapintás, gyűrött vonal;
az anyag megmeredt,
és felvigyorog a halál
csörgő szavak megett.

Az ujjak nem csiklandanak,
ideg nem peng: laza,
a vér nesztelen sündörög; --
neki van igaza.

A termet vörös lobogók
borítják, de nem él
bennük a szín, a láz, a harc,
a fény és a kenyér.

Nem lelkesít, mint harcokon,
csattogva, izzva, fenn,
nem robban fel dühüktől a
hívős, komoly terem.

Az észet uralja itt a csend,
az embert az anyag.
— A molekulák pezsgenek,
s tárgyakká játszanak,

de mielőtt a szembe ér
a kép s utat talál
a fütty a szájon: belevág
a kés, az ész: szabály.

S már hallgatnak a testek, e
rozzant, ó fogasok.
Csak én, látó és rettegő,
élő csak én vagyok.

Torkom szorul, lúdbőrözök,
s egy könnyes csöpp remény
ing szemem sarkán, s ceruzám
hegyén egy költemény.

(1948)

POÉTIKAI TOLLPRÓBÁK

1. KINVERS

Mit írjak, jaj, mit írjak, szóljatok!
Sanszont, szonettet, vagy bús balladát?
A tollam, ím, új sorba ballag át;
Hogy négy legyen, még egyet ráadok.

De már a döntést nem halaszthatom...
Jól van, legyen kedved szerint: szonett,
Amelynek hét sora most rádmered,
Mint egy — mit is mondjak — mint egy barom.

No, végre vége hát a négyeseknek
(Ide már a záró kép kellene,
Ha frissebb volna költőnk szelleme).

Ám eszméim kókadtan szédelegnek; —
Egy csattanó nagyon jól jönne bár,
De, sajna, versem befejezve. — Kár!

(1946)

2. RONDO

Derék uram, minek beszél?
Dumája kit sem érdekel.
Nem szólni százszor többet ér —
Derék uram, minek beszél?

Nyakára gúnyunk, mint kötél
Szemdüllesztő hurkot teker:
Derék uram, minnek beszél,
Dumája kit sem érdekel!

(1948)

3. RONDEL

Megénekeltem bánatom,
S maradtak bennem víg dalok;
Bomlok tehát: rondelt szabok,
És kedvesemnek átadom,

Miért öleltem át vadon,
Hogy értse s víg miért vagyok:
Megénekeltem bánatom,
S maradtak bennem víg dalok.

Madár, hintázz csak ágadon;
Hallgass, helyetted csattogok
Majd én, és hozzá táncolok, —
Mert Semmi borzadálya nyom:
Megénekeltem bánatom ...

(1948)

4. BALLADA

Kilépsz négy fal közül, ki kell,
Mert még a szíved is penészes,
És vonz a mozgás, zaj, siker; —
Az utca ellep lány, fehéres
Fénnyel, s az arcod, íme, fényes,
És lendít röpke federekkel
Villany-kocsi s hangod belévesz;
Mégis: miért nem több az ember?

Aztán kiszállsz, ha szállni mer
Szemed a zászlót bontó szélhez,
Mit önzajával fölkever
A gyűlő tömeg, s meg se kérdez,
Úgy ránt magával. Furcsa fék ez:
Egy gombnyomás, már lomha henger,
Hegyet lepénnyé gyúrni képes;
Mégis: miért nem több az ember?

S szemed már magától figyel,
És bár a szóhoz alig értesz,
A szádat „éljen!” tépi fel,
S az agyadon mámor sörétez,
A szíved mint az égbolt széles,
És friss vagy akár ez a reggel, —
Kezed karolni fürge gép lesz;
Mégis: miért nem több az ember?

Ajánlás:

Világ, kezekben gyermekké lesz
E fura dal, nagy kerek szemekkel,
És unos-untig egyre kérdez:
Mégis, miért nem több az ember?
(1948)

5. A KLASSZIKUS PROZÓDIABÓL

Megszeretett a világ, nem akartam a csókjait, immár
Mint anyamell csecsemőt, altat e lány szeretet.

•

Tán kifáradtál? Sose nincs az útnak
Vége; mért nem lépsz szelídebb lépéssel,
Mint bölcsekkel bölcs szamaruk lép, botra
Nem hederítve.

•

Hol van szebb aranyú búza, puhább kenyér,
És bor, lázat adóbb, bicska kinyílni több,
Disznó, sár, pipa, költő?
— Éljen Bácska, kövér hazám!...

•

Láttam az égre merész, csoda ívben a sas-királyt repülni,
S a föld unottan megfordult alatta.

•

Kezem tapsokra készítem: nagy ügy leszen,
S taps inkább, mint kezembe tör.

•

Nyers vér nem terel itt óvatosan vizsla-szemű vadat,
Nem bög melle zilált szőribe bős ujjait ásva az
Ősünk, nem feketéll holdtalan és hangtalan éjszaka,
Lámpák égnek, a csend tiszta, akár bennem a gondolat.

(1948)